

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dalmatinova 8 - Uprava;
Selenburgova 7/II - Naročnina: Letno
40 Din, polletno 20 Din, četrtletno
10 Din - Čekovni račun št. 17,152
Izhaja vsak petek.

ŠTEVILKA 12

V LJUBLJANI, 16. APRILA 1937

Posamezna številka 1 DIN

Dr. Dinko Puc:

Združena opozicija

Iz ljudstva samega se ustvarja enotna demokratska fronta, ki mora kmalu odločilno vplivati na vodstvo države

Te dni se vršijo med šesti Združene opozicije v Beogradu razgovori, ki so zelo važni, ker gre za to, da se ustvari nova politična organizacija, ki bi ne obsegala samo na taktični podlagi povezanih pristašev prejšnjih srbskih strank, marveč ki bi z ugotovitvijo skupnega zunanjega in notranjepolitičnega, gospodarskega, kulturnega in socialnega programa ustvarila vse predpogoje za oživitvorenje nove politične stranke, ki naj bi bila največja politična skupina Jugoslavije in v kateri bi bili zastopani i Srbi i Hrvati i Slovenci.

Predpogoji za ta sporazum so ugodni. Upoštevati je treba, da so se spričo dolgoletnega sodelovanja v opoziciji voditelji posameznih struj med seboj do dobrega osebno spoznali, kar že samo na sebi olajšuje položaj. V politiki je, kakor na bojišču. Lahko je streljati na sovražnika, ki je daleč od tebe skrit v rovu, ki ga vidiš le v nedolodnih obrisih ali pa sploh ne. Toda, kadar ga gledaš iz oči v oči, mladega, cvetočega, revnega in trpečega, kakor si sam, te bo stalo mnogo premagovanja, da mu zasadiš bajonet v srce. V politiki so osebni stiki neogibno potrebni, če se dela na sporazumu. Le na ta način je mogoče ustvariti ozračje zaupanja, ki je za trajno sodelovanje nujno potrebno.

To ozračje zaupanja je tu. Nobenega dvoma ni, da se danes voditelji opozicije — in ne samo tisti v prvi vrsti, marveč tudi oni, ki stoje v drugi, tretji in četrti vrsti — poznajo med seboj in vedo, da se morejo zaneesti drug na drugega. Vrh tega je pa potreba skupnih nastopov že privedla do tega, da so pogledi enih in drugih na najvažnejša politična vprašanja enotni.

Kar se tiče zunanje politike, je stališče Združene opozicije poznano že dolgo časa, v času obiska dr. Beneša pa se je manifestiralo javno. Zvestoba Mali zvezi in Franciji sta njega najznačilnejša znaka.

V notranjepolitičnem pogledu so vsi člani Združene opozicije zastopali vedno stališče dosledne demokratične ureditve naše države. To načelo je tem važnejše v današnjem času, ko se od raznih strani enkrat bolj, enkrat manj odkrito forsira fašizem. Združena opozicija ga z vso odločnostjo odklanja, kakor tudi dosledno odklanja diktaturo, pa najs bi bila diktatura kake osebe, kake stranke ali stanu.

V razmerju napram Hrvatim in Slovencem Združena opozicija priznava njihovo polno ravnopravnost ter njihovo pravico do sodelovanja na vladi, pri gospodarskih napravah, podjetjih in ustanovah. To stališče izključuje na eni strani hegemonijo enega, na drugi strani pa bodisi politično, bodisi gospodarsko izkoriščanje drugega.

Na tej podlagi ne bo preveč težko izdelati tudi nadaljnji skupni program, dasi se seveda tudi mi zavedamo težkoč. Ker pa simpatiziramo z Združeno opozicijo, želimo, da bi pogajanja popolnoma in v celoti uspela. Če se poskus posreči, bo tudi olajšan sporazum s Hrvati, — v tem primeru pa bo brez pobude in pomoči od zgoraj nastala iz ljudstva samega enotna demokratska fronta, ki bo imela in morala imeti odločilen vpliv na vodstvo države.

Dr. M. Korun:

Uradništvo

Uradnik mora biti dober in neposreden služabnik naroda, ta mu pa mora zagotoviti polno moralno in gmočno eksistenco.

Za upravo moderne države, katere naloge ne leže samo na političnem in vojaškem poprišču, nego predvsem v izvrševanju kulturnih, gospodarskih in socialnih nalog, je uradništvo potrebno kakor telesu žile, po katerih se pretaaka kri.

S polno pravico sme zato država od svojih uradnikov zahtevati visoko moralno in strokovno sposobnost, uradništvo pa se mora zavedati, da je ono prvi in neposredni služabnik narodu.

Ljudstvo in država pa morata omogočiti uradništvu, da si lahko pridobi in obdrži potrebno strokovno in moralno sposobnost, zagotoviti mu morata polno moralno in materialno eksistenco.

Kadar država in uradništvo v polni meri izpolnjujeta obojestranske obveznosti, je uprava dobra.

Če premotrimo pod gornjimi vidiki uradniško vprašanje v naši državi, pridemo do nepopolnih, naravnost poraznih zaključkov.

Zato je naša uprava slaba. Mirno trdimo, da se ne bi vprašanje naše notranje ureditve nikdar pojavilo s tako silo in nujnostjo, če bi imeli dober uradniški aparat.

Kdo je kriv temu nezadovoljivemu stanju, kako ga zboljšati, odpraviti?

Prvi krivec je brez dvoma država, pravilno povedano, stranke in klike, ki državo vodijo. V resnično demokratično vladani državi je bistveno boljše.

Posledice vojne: slaba strokovna izobrazba in zmanjšana moralna kakovost uradnikov, njihova obilica kot posledica težkih in neurejenih gospodarskih in socialnih razmer ter dezorganizacije državne uprave so pripravile preugoden teren za brezobzirno zlorabo uradništva v partizanske namene.

Rezultate smo videli in vidimo ter občutimo na lastni koži.

Namesto, da bi se stranke zavedale, da more samo strankar-

ske neodvisno uradništvo z uspehom vršiti svojo težko, za ljudstvo prepotrebno nalogo, so uradništvo namenoma zavajale in zahtevale od njega, da vrši strankarsko politiko.

Kljub temu in morda prav zato, da ga drže v polni odvisnosti, se stranke tudi niso resno pobrigale, da zagotove uradništvu moralno in materialno eksistenco.

Sistematično zniževanje uradniških prejemkov je dovedlo uradniški stan do obubožanja, do proletarizacije. Težke denarne prilike države niso tehten izgovor za tako postopanje, ko vsi vemo, da bi pravilno razdeljeni in uporabljeni državni dohodki mogli dati onemu številu uradništva, kolikor ga potrebujemo, zadovoljivo, četudi le skromno življenje.

Toda stranke niso dale uradništvu niti moralne eksistence, ki nič ne stane. To je najjasnejši dokaz, da partizansko neodvisnega uradništva nočejo. Kje je stalnost uradništva, ki je skoro za vse pa-nože izvedljiva in nujna? Kje je neodvisnost uradništva, zagaran-

tirana z modernim disciplinskim postopkom?

Stranke premetavajo uradništvo iz kraja v kraj, «krivice» popravljajo s «krivico», uradniki so izročeni na milost in nemilost svojim starešinam, ki si jih zna vsak režim poiskati.

Ni čuda, da klone pod takimi razmerami vsak povprečen značaj, vsaj na zunaj, a v duši mu kipita gnev in odpor. Gotovo ne v korist službe in splošnosti. A breznačajnejši in konjunkturisti, ki so vedno strokovno nesposobni, prihajajo na površje.

Ali stranke ne vidijo, da jim koncem koncev vse to ne more prinese stalnih koristi? Ali ne vedo, da uradništvo — in to po pravici — komaj čaka, da se ena partijska garnitura zamenja z drugo, v upanju, da bo boljše.

Boljše pa ne bo in ne more biti, dokler se stranke na uradništvu politično ne dezinteresirajo in preskrbe, da izpolnjuje uradništvo samo svojo službeno dolžnost proti državi, a država svojo proti uradništvu.

Gorenjske ceste in tujski promet

Škandalozne cestne razmere na Gorenjskem so smrt našega tujkega prometa

Mnogo se pri nas govori in piše o letošnji tujkoprometni sezoni, vsa mnenja pa so si edina v tem, da najlepših izgledov nimamo, čeprav se mora turizem smatrati kot ena najvažnejših vej jugoslovanskega gospodarskega življenja. Zato je treba organizirati turizem čim popolneje in ga postaviti na take zdrave temelje, da bodo vsi turistični kraji Jugoslavije v svojem razvoju in napredku sposobni, da se postavijo v isto vrsto z vsemi ostalimi naprednimi turističnimi državami sveta.

V naši Sloveniji imamo razen uradnih tudi še celo vrsto zasebnih in strokovno-gospodarskih institucij, ki se z vsemi silami trudijo, da bi dvignile tujski promet na čim višjo, dovršenejšo stopnjo. Pri tem pa jih temeljito ovira predvsem ono poglavje, o katerem se je doslej največ govorilo in pisalo in ki nam je pred vsem ostalim kulturnim svetom najbolj v sramoto, namreč poglavje naših — skrajno slabih cest. Med temi pa nedvomno nosi zadnji dve leti prvenstvo glavna državna cesta na Gorenjsko, ki je vsa razkopana in razrita tako, da je absolutno neuporabna za vsa vozila, izvzemši za težke bojne tanke.

Da ne smemo upati spričo obupnega stanja te ceste, katere rekonstrukcija se izvaja s pristno polževo naglico, na prevelik obisk tujcev, je samo po sebi razumljivo. Največ dela in zaslužka si obetajo glede na to dejstvo v letošnji tujkoprometni sezoni edino še lastniki ljubljanskih avtogaraž in delavnic. Najhujše zlo se pričinja v Kranju, kjer bi bilo umestno, da se postavijo posebni tujski vodiči, ki bodo tujim avtomobilistom in motociklistom nakazovali razne vaške poti, po katerih naj se pregugljejo do slovenske metropole. Edina sreča za tujca je v tem, da se že lahko takoj pri prvem cestnem prelazu čez železnico v Kranju izdatno odpočije, ko čaka nestrpno oziroma potrpežljivo, kdaj se bo kak dolg tovorni vlak odcijazil v to ali ono smer. Ko se dvignejo zapornice,

pa lahko zopet čaka kratko večnost, da se cesta toliko izprazni, da je nadaljevanje vožnje omogočeno. Vrh klancu si sme oddahniti, da je prva težava za njim.

Zdaj pa čaka tujega avtomobilista v elegantni limuzini, grajeni za moderne, asfaltirane in betonirane avtomobilske ceste, nova izredna prijetnost. Neprestano uporabljajoč signalno hupo in vse zavore polaga na stoterih in stoterih vaških ovinkih ponovno izpite o svoji šoferski izvežbanosti ter mu pri tem ostaja komaj še toliko priložnosti, da si na levi in desni z največjim zanimanjem ogleduje krasoto «divnih» gozdov, na katerih je naša Gorenjska ob cestah tako zelo bogata. Ko mu je bila boginja sreče naposled toliko naklonjena, da ga je z zavezanimi očmi pripeljala do Tacna pod Šmarno goro, se radostno presenečenje iz Kranja v Vižmarji pred progo običajno zopet ponovi in traja predstava s premikanjem vlakov kake dobre pol ure, zlasti še glede na dejstvo, da se zapornice zapročetrt ure pred dohodom vlaka in odpro zopet četrt ure po njegovem odhodu. Na vsak način več, kakor vzor vestnosti in previdnosti! Morda bi se pa res kdaj utegnulo pripetiti, da bi se odtrgal kak vagon in pridrsal nazaj čez prelaz.

Toda pustimo zdaj progo, saj smo veseli, da smo naposled v Št. Vidu in naprej po cesti proti beli Ljubljani, ki nas že gostoljubno pričakuje. Prvi del tega gostoljubja okusi tujec že pri mitnici nasproti tovarne «Stora», kjer mu ustavijo vozilo v imenu mestne občine uniformirani mitničarji in izrečejo prisrčno dobrodošlico z vljudnim otipavanjem vseh sedežev, prtijage in vseh praznin, ki jih vozilo sploh ima, ali cenjeni tuji gost morda ne vozi s seboj kake slastne malice, ki je je res že pošteno potreben. Od nje namreč zahteva tudi ljubljansko stolno mesto svoj del, saj to vendar spada v toliko proslavljeno in opevano slovansko gostoljubje. Če ne gostim jaz tebe, pa daj ti mene!

POLITIČNI
TEDEN

V Beogradu so se začela važna politična posvetovanja, katerih izid utegne imeti pomemben vpliv na bodoči razvoj notranjepolitičnega položaja v državi. Sestali so se voditelji Združene opozicije, da skupno proučijo novi položaj v državi, kakršen je nastal po važnih zunanjepolitičnih dogodkih in pa po znanem pozivu g. dr. Mačka na Združeno opozicijo o Veliki noči.

Že pred sestankom je bilo videti zelo živahno opozicijsko delovanje med ljudstvom v Srbiji, v katerem so predvsem sodelovali voditelji radikalne skupine v Združeni opoziciji, ki so priredili dva sijajno obiskana shoda: enega v Kraljevem, drugega v Kragujevcu. Na oba shoda so se zgrnili ljudje od blizu in daleč, da bi slišali razlaganje voditeljev, ki verjetno predstavljajo najmočnejšo politično skupino v državi. Poslevodeči predsednik radikalne stranke gosp. Miša Trifunović je razložil notranjepolitični položaj v izčrpnem govoru, ki so ga poslušalci večkrat pretrgali z burnim odobravanjem.

O zunanjepolitičnem položaju pa je govoril priznani strokovnjak za te zadeve, bivši zunanji minister g. dr. Lazar Marković. Podprta s temi uspehi v javnosti, lahko nastopa Združena opozicija z večjo moralno avtoriteto. Potreben je sedanjí sestanek v Beogradu tudi radi tega, ker sestoji Združena opozicija iz treh političnih strank, ki zastopajo razna stališča. Vendar pa jih družita kot neomajni programatični točki zahteva in pripricanje, da je mogoče vladati uspešno le na podlagi demokratičnih načel in upoštevajoč želje naroda, ne pa preko njegove glave in preko njegovih upravičenih interesov. Druga točka je pa spoznanje, da je nemogoča trajna ureditev naših notranjih razmer, če se sistematično odrija razgovor s Hrvati in pa že poskus, da bi se z njimi našla pot do narodnega sporazuma.

V Zagrebu, kjer so bili doslej in so mogoče tudi še danes, skeptični, da bi Srbi bili pripravljeni pravično in bratsko razdeliti oblast v državi, prihajajo, kakor svedočijo česti govori v zadnjem času, do pripricanja, da je volja za sporazum pri srbski Združeni opoziciji danes iskrena in da ni to le taktični maneuver, ki naj bi beograjsko Združeno opozicijo potegnil na oblast, potem pa, ko bi se to zgodilo, pustil Hrvate v današnjem nezadovoljnjem položaju. Trezni, preizkušeni in stari politiki, ki stojijo danes na čelu beograjske Združene opozicije, tudi uvidevajo, da bi tako taktiziranje ne imelo prav nobenega smisla.

Pred sestankom v Beogradu se je skušal razčistiti položaj med obema opozicijskima skupinama v državi, beograjsko in zagrebško, tudi s posredovalno akcijo srbskih zemljoradnikov, ki so poslali v Beograd in v Zagreb dva svoja upoštevana člana. Akcija teh dveh je bila v začetku malo kritizirana, vendar pa so pozneje morali i v Beogradu i v Zagrebu priznati, da sta gg. dr. Čubrilović in Tupanjanin s svojim delom mnogo pripomogli pri ustvarjanju sporazuma med Srbi in Hrvati. To izjavo je podal g. dr. Šutej, eden glavnih voditeljev dr. Mačkovega pokreta.

Ko je tudi to za njim in je tujec srečno prispel v mesto, kar podzvestno zavije v prvo okrečevalnico (vidite, tukaj je pravi cilj napredka in pospeševanje tujkega prometa, to je pozitvni uspeh!), kjer se mu s pomočjo šilca žganja in dvojnega piramidona vendarle še posreči ostati za silo pri zavesti in močeh. Pa tudi to ne več dolgo! Čez nekaj minut je avtomobil prav sigurno v garaži ali delavnici, tujec pa v hotelski postelji, da oba dobita novih sil za nadaljnjo križvo pot preko naše lepe domovine.

S tako ujem obnavljanjem gorenjske ceste, kakršno je bilo do-

M. K-ova, Ljubljana;

Beseda naših javnih delavk

V slogi pomagajočih — je moč za pomoč potrebnim

Ljubljanska občina je napravila ponesrečen poizkus, združiti vse socialne delavce v Višji socialni svet, ki naj bi bil iniciativni in posvetovalen organ za enotno in smoteno uveljavljanje socialnega skrbstva. Odziv na sestanek, ki je bil sklican v ta namen, je bil z vseh strani velik, kar priča, da je mnogo volje za načrtno skupno delo. Samo gospoda, ki je sestanek sklicala, ni iskrena. Dovolila je, da so zbrani zastopniki dali duška svojim željam, zaključila pa je sklepe tako, kot si jih je bila sama zahtevala; zavarovala si je absolutno vodstvo in odločitev za vsako ceno. Zastopniki so glasovali kar povprek, čeprav nismo niti vedeli, kdo je pravzaprav sploh upravičen glasovati. Prireditelj zborovanja se pa seveda niso prav nič trudili, da bi vsaj prisluhnili onim skromnim željam, ki so bile iznešene. Pravzaprav sta bili to v glavnem le dve, za objektivnega opazovalca zelo umestni. Pristati na to, da dobi naša socialna delavka svoje mesto v ožjem vrhovnem odboru kot svojstvena intuitivna delavka moža, druga želja pa: sestaviti delovni izvršni odbor nepristransko iz vseh struj. Seveda sta obe želji ostali le glas vprijočega v puščavi.

Vprašamo se, čemu je gospod dr. Zenkel pred tedni govoril o načrtnem socialnem delu in o reformah na tem polju? Ali je govoril le gluhim ušesam? Ali ima ta gospoda okrog magistrata res tako bore malo umevanja in smisla za sodoben način skupnega dela v socialnem skrbstvu? Če bi temu ne bilo tako, bi ta

slej, bomo zgradili tisoč kilometrov modernih avtomobilskih cest, kolikor sta jih vsaka zase samo lani zgradili Nemčija in Italija, prav gotovo do leta 1937. Garantiramo! Sicer pa ima tudi zavlačevanje svojo dobro stran: prvič ni treba zanj mnogo denarja, drugič pa ostanejo volilni «šlagerji» vladajoče gospode o vedno novih milijardnih javnih delih vedno sveži kakor gorenjski nageljni ali rožmarin na oknu vaškega dekleta. Pa še eno: Obljube so pri nas za tlakovanje cest še najboljše, najcenejše in najtrajnejše gradivo. Zato: Bog živi tujski promet!

gospoda pač ne dopustila, čisto ravnodušno, da se z občutkom nezadovoljstva in nezaupanja razide široko zastopstvo onih, ki so se prostovoljno odzvali, da po svojih silah in preizkušanih zmognostih brezplačno pristopijo k delu.

Slovenske socialne delavke ni bila še nikdar globlje ponižana, kakor ta dan. Na žalost so bile tudi žene v onih vrstah — med mnogimi menda vendar samo tri —, ki so se dvignile in glasovale proti sebi. Toda ne zamerimo nevednim! In vendar je bila naša žena lahko zadovoljna, če se je ozrla po onih, ki so zborovali v mestni posvetovalnici. Spoznala je namreč, da je slovenska žena častno zastopana pri reševanju socialnih vprašanj (žal, da se ji pri nas le odražajo samo nekatera polja, na katerih se sme udeleževati, dočim k vrhovnemu vodstvu sploh nima dostopa, torej tudi ne odločujočega vpliva), in da vidno raste število onih žena, ki delajo za stvar iz prepričanja in z zrelostjo, ki svoje delo kritično motri in prevzema zanj tudi polno odgovornost.

Vendar nočemo več pristopati k javnemu delu le kot pomočnice, temveč zahtevamo, da se naše vredno delo prizna in oceni z istimi merili, kot možemo. Biti hočemo enakovredne delavke z našimi moškimi tovariši, enakovredne ne le po delu, temveč tudi po priznanju.

Ta dogodek beležimo v eri onega župana, ki je pri Zvezi jugoslovanskih mest zagovarjal vstop žene v občinsko upravo in to zakonitim putem.

Domači pomenki

Vrhovni socialni svet

se je torej ustanovil v Ljubljani. Ogromna pridobitev, če pomislimo, da obstoji odbor iz treh oseb, ki so: 1. predsednik občine, 2. načelnik socialnega oddelka občinskega odbora in 3. načelnik mestnega socialnega urada, ali z drugimi besedami: da odločuje predsednik sam in to brez priziva in brez kontrole. Tak vrhovni socialni svet v osebi g. predsednika pa je obstojal že prej in ni bilo treba zato novega, bleščečega naziva za isto stvar.

Socialno skrbstvo sedanje občinske uprave

Po Ljubljani se šušlja, da so se nekateri zaupniki sedanjega predsednika občine hvalili v neki gostilni, kako so pregnali z rotovža vse «delomirneže», ki so prej dobivali stalne podpore, ter so na ta način prihranili 600.000 Din, ki so bili namenjeni kot podpora najbednejšim. Veselo so si stiskali roke in si že v naprej čestitali radi razdelitve «čistega dobička» socialnega skrbstva. Ves ta znesek je bil razdeljen v zadnjih dneh med razna društva, v katerih vladajo najožji somišljeniki g. predsednika. Tudi mi jim čestitamo, smilijo se nam le oni siromaki, ki morajo zaradi tega stradati.

Slab teden

ima «Slovenec» za seboj. V Belgiji je katastrofalno propadel vodja tamonjskih fašistov Degrelle, v Španiji se general Franco dosledno koncentriira navzad in tudi v Franciji Blumova vlada noče pasti, marveč je bila še tako drzna, da si je upala razpustiti fašistično organizacijo «Ognjenih križev» in je ni dopustila v novi obliki. «Slovenec» simpatije so tako propadle kar v treh državah in sedaj v Katoliškem tiskovnem društvu zamišljeno ti-majo z glavami: češ, kako neki to, da svet ne posluša naših nasvetov in nima smisla za naše duhovitosti. «Moj Bog, zakaj si nas zapustil?» («Slovenec» vzdih na Veliki petek.)

Počitniški dom v Šiljevici

Prejeli smo:

«Z ozirom na Vaš članek, ki ste ga objavili v petek, dne 2. III. 1937, št. 10, na strani 2, stolpec 2 spodaj in 3 zgoraj pod naslovom «Počitniški dom v Šiljevici» pod «Domačimi pomenki», Vas prosim, da v smislu § 26. zakona o tisku izvolite objaviti v Vašem cenj. listu sledeči uradni popravek oziroma pojasnilo: Za Počitniški dom v Šiljevici je Zemljiška zajednica v Sv. Jakovu-Šiljevici podarila mestni občini Ljubljanski na svoji seji dne 25. av-

gusta 1935 zemljišče, na katerem naj bi mestna občina Ljubljanska zgradila počitniški dom za revne ljubljanske otroke. Vezala je svojo daritev na pogoj, da mestna občina Ljubljanska začne z gradnjo doma najkasneje v enem letu po tej daritvi. Dne 30. avgusta 1935 je sklenil socialno-politični odbor (bivšega mestnega sveta), «naj se za politniško kolonijo v Sv. Jakovu-Šiljevici sezida Počitniški dom in naj se v ta namen vnese v proračun socialnega skrbstva primeren znesek. Iz razpoložljivih sredstev naj se dovoli zgraditev prve in druge etaže Počitniškega doma». Na seji socialno-političnega odbora 23. septembra istega leta je bilo sklenjeno, naj se naroči mestnemu fizikatu, naj takoj nadaljuje s pripravami za zgradbo Počitniškega doma in ukrene vse potrebno, da se stavba čimprej postavi v okviru dovoljenega kredita. V principu je bil tudi odobren predložen načrt, izdelan od g. arh. Spinčiča. Na koncu pravi sklep, da je treba z zgradbo takoj pristopiti. To je bilo torej sklenjeno pod bivšo občinsko upravo! 23. januarja 1936 so bili vloženi načrti, 4. februarja 1936 je komisija na mestu samem ugotovila stanje in 14. februarja 1936 je bilo od sreskega načelstva v Crikvenici izdano dovoljenje za gradnjo. Gradbeni urad mi je tedaj poročal, da so vse priprave, tako v pravnem kakor v tehničnem pogledu, končane. Ker sem se zanesel na točnost in vestnost tega poročila, sem dal nalog, naj se gradnja Počitniškega doma prične, da ne zamudimo pogodjenega roka, s katerim je bilo zemljišče za Počitniški dom darovano. Ko pa se je gradnja pričela, se je pokazalo, da prvotno proračunana vsota še izdaleka ne zadostuje za dovršitev gradnje. Anketi, ki sem jo v ta namen sklical, pa je pokazala, da je poročilo, ki mi ga je dal gradbeni urad, popolnoma napačno, da priprave za zgradbo še daleč niso urejene, niti v pravnem, niti v tehničnem oziru. Rečeno mi je bilo, da bo za dograditev doma potrebnih le kakih 85 tisoč dinarjev. Pokazalo pa se je potem, ko sem se o vsej zadevi osebno prepričal na mestu samem in v za to sklicani anketi, da bo treba za gradnjo in opremo doma najmanj 800.000 do 900.000 Din, če naj bi se dom zgradil po prvotnem načrtu. Ta načrt je predvideval luksuzno opremo, prostora pa bi bilo komaj 50 otrokom. Za tak denar pa bi bilo mogoče zgraditi dom za nekaj sto otrok. Občina je zdaj uredila to vprašanje najprej v pravnem pogledu, nato pa dovršila stavbo in vse drugo, kar bo potrebno, po najboljših in preudarnih praktičnih in gospodarskih vidikih. Z odličnim spoštovanjem. — Predsednik: Dr. J. Adlešič s. r.»

Pridnim Ljubljančanom

pripravlja sedanja mestna občinska uprava dragocena Miklavževa darila kljub pomladanskemu času. Davkoplačevalce to seveda ne bo niti najmanj prizadelo. O tem se je razpisal «Slovenec» tako-le: «Kljub težki dedščini bremen, ki jih je prešla od prejšnjih zapravljenih in nesposobnih gospodarjev na magistratu, pa se bo sedanja uprava že v letošnjem letu lotila nalog, ki so najbolj pereče in neodložljive, zlasti socialnih in gradbenih ter je pod tem vidkom tudi sestavila in sprejela novi proračun. Gradila se bodo nova dnevna zavetišča, nove ubožnice, razpadajoče ceste se bodo restavrirale, obnovil in uredil se bo mestni vojni park, za katerega se prej živ krst ni zmenil, ženski azil itd.» — Kakor izgleda, Ljubljane koncem leta res ne bo nihče več spoznal, tako zelo se bo izpremenila. Nedvomno bo občinska uprava najprej zgradila nove ubožnice, v katere bo s pomočjo obnovljenega voznega parka prepeljala vse ljubljanske davkoplačevalce, ki bodo docela onemogli že mnogo prej, preden bo do zadnje točke izvršen gornji program «socialnih» nalog sedanjih mestnih očetov.

Zanimiv prerok

Ljubljanski «Slovenec» postaja v zadnjem času prav zanimiv in pričel je razvijati že tako globoke prerokse talente, da se človeku skoro zazdi, da verjame kar sam sebi. Tak

preroki izliv beremo, le da ne verjamemo, da mu je prišel od sreč, v njem dne 7. t. m.: «V Rusiji se cela desetletja pred revolucijo leta 1917. imoviti sloji niso brigali za socialno pravičnost in si niso vzeli truda, da bi tudi «malemu» človeku omogočili dostojno življenje. Grehe onih rodov plačujejo sedaj milijoni krikih in nedolžnih. Ob robu Evrope pa se laž in kruta boljševiška stvarnost nadaljujeta kot neprestan opomin in svarilo Evropi, da socialne krivice morejo roditi samo še večje socialne krivice in da je edino pravica trajna podlaga vladavinam.» Tisto o socialnih krivicah in ostalem je nadvse resnično in si naj tudi gospodje iz JRZ vzamejo ta nauk čimbolj k srcu.

Za jasno razlago

prave demokracije in svobodoljubja se skuša zavzemati «Slovenec», ko piše, da se današnja vlada tudi v svoji politiki bori «za prijateljstvo z vsemi državami čisto v smislu prave in pristne demokracije in svobodoljubja, dočim so ji politični ideali tako ekstremne leve, kakor desnice popolnoma tuji». Pristno demokracijo in svobodoljubje pa da je treba razumeti tako, kakor ju današnja vlada praktično izvaja v svoji notranji politiki. Spričo tako točne razlage si je narod sedaj tudi v tem pogledu čisto na jasnem.

Sreča te išče . . .

Če si dober pristaš JRZ, imaš srečo na vsakem svojem življenjskem koraku. To je tako, kakor če spoštuješ četrto božjo zapoved. Resničnost te trditve lahko samozavestno potrdi neki odlični član JRZ na Gorenjskem, ki je eden največjih gorenjskih podjetnikov in trgovcev, obenem pa tudi član davčnega reklamacijskega odbora v svojem okraju. Ta ugledni rodoljub in domoljub je ušakal srečo, da mu je reklamacijski odbor znižal osnovo pridobnine za njegovo en gros kupčijo na celi 2000 Din, dočim je bila določena na pr. nekemu lesnemu trgovcu, ki mu teče žaga vse leto komaj mesec dni in ki zreže le ubog vagon lesa, osnova na 6000 dinarjev. Na vsak način je ugodnejše, če mnogo majhnih podpira nekaj velikih, kakor pa obratno. Čestitanja vredno je imeti tako srečo, škoda je le, da ni za vse enaka. Ne ve se sicer točno, ali je taka sreča odvisna od politične orientiranosti slehernega posameznika, ali od njegovega slučajnega rojstva pod srečno zvezdo, dejstvo pa je, da nikakor ne kaže zametavati prelepih stihov: «Sreča te išče, um ti je dan, hitro k nam vstopi, če nisi še član . . .»

Če bi . . .

«Slovenec» piše: «Ako bi se Pašić ne bil vezal z reakcionarno Rusijo, bi danes Srbija bila provinca pod habsburškim žezlom, ne pa svobodna in neodvisna država.» Kako veselji morajo biti tega izraza državniškega iskrenega globokoumja srbski bratje v JRZ. Še tole bi moral «Slovenec» pristaviti: «Če bi se po srčni želji gotovih, apostolskemu veličanstvu nadvse vdanih gospodov uresničil trializem, pa bi jim ne bi bilo danes treba v centralistični JRZ ngnanjati prisiljenega jugoslovanarstva.»

Iskreli pa so

«Domoljub», ki je kransko kmečko glasilo vladne JRZ in tako tudi sodelujočega muslimanskega ali po domoljubovsko «turškega» voditelja in ministrskega tovariša slovenskih «jeruzalemcov» g. dr. Spaha, piše t. t. m. tako-le: «V šolskih zgodovinskih, modroslovskih in naravoslovskih knjigah je polno nerazumnih trditve na račun katolicizma, papeštva in naših verskih resnic. Morda so take knjige primerne za turške, židovske ali sploh drugoverske učence, učencem katoliških staršev bi jih pa ne smeli vsiljevati, če pisci teh knjig nočejo ali pa ne znajo biti nepristranski in pravični.»

G. dr. Spaho in g. dr. Behmen bosta s tem verskim komplimentom «Domoljuba» nedvomno zelo počaščena in ga bosta v silnem zavezniškem navdušenju vtaknila v gumbnico, ker ga za fes brez okrajcev in traku ne moreta . . .

Zunanja politika

Pomirjevalna akcija v Evropi, ki smo jo opazali zadnje čase, se je nadaljevala tudi v preteklem tednu. Predvsem so se raznesli glasovi, da namerava Nemčija revidirati svojo politiko proti Rusiji, in sicer baje na nasvet Ludendorffa, ki je skušal pridobiti Hitlerja za osnovno tezo Bismarckove politike, da ne zmore Nemčija istočasno borbe na dveh frontah: proti Franciji in proti Rusiji. Zato je pa očitno Nemčija osredotočila svoje delovanje zopet na srednjo Evropo, kjer si misli, da mora za vsako ceno razčistiti svoje odnose do Avstrije in Madžarske, to je, da mora že enkrat obe državi ujeti v svoj politični sistem.

Tako so začeli iz Berlina zopet nuditi Dunaju bonbone in prišla so povabila na več uglednih dunajskih osebnosti, predvsem na vojnega ministra Horstenaua in ministra za propagando Adama, naj bi prišla na obisk v Berlin. Dunajska vlada je pa obema pot k Hitlerju prepovedala. Zlasti pa je povzročilo slabo kri, ker je zabranila, da bi se ob obletnici smrti Hitlerjevega očeta polagali na njegov grob venci, smatrajoč to za politično demonstracijo. Seveda so v Berlinu zaradi teh avstrijskih izmikanih divji in napadajo avstrijske oblasti, češ da njihova dela celo presegajo «moskovska barbarstva».

Tudi ne uspeva Nemčiji akcija, kakor bi želela, na Madžarskem, dasiravno trošijo Nemci tam ogromne vsote, saj izhaja na Madžarskem za nemški denar nič manj kakor 39 nacistično pobarvanih listov. Vendar ne le opozicija, marveč tudi vlada odločno naglašajo, da ne bo pripustila vmešavanja v svoje notranje zadeve, kar kaže, da ofenziva tretjega rajha na srednjo Evropo tudi po tej poti ne uspeva.

Sploh kažejo razni dogodki, da je naval fašizma v Evropi, iz katerega sta črpali precej svojo agresivnost nemška in italijanska zunanja politika, že prekoračil vrhunec. Nadomestne volitve v Bruslju v nedeljo, kjer je fašistični kandidat Degrelle hudo propadel, so pokazale, da se od diktatorskih režimov že tolikokrat pokopana demokracija dviga in prehaja v napad. Tudi izgledi na Španskem so se precej izpremenili, odkar je Nemčija dvignila proč svoje roke. Razlog za to je zelo zanimiv. Baje so prišli v tretjem rajhu do prepričanja, da ni v njih interesu, če zmaga Franco, ker bi njegova zmaga prav za prav pomenila zmago borbenega klerikalizma, ta pa postaja poslednje čase Hitlerjevi Nemčiji vedno bolj nesimpatičen.

Francija je izrabila novi položaj in poslala po srednji Evropi skupino svojih parlamentarcev na neke vrste propagandno potovanje, da bi utrdila to francoske pozicije. Francoska zunanja politika se je že od nekdaj zavzemala za organizacijo srednje Evrope v obliki neke zveze držav, ki bi tvorile gospodarsko organsko celoto. To bi bilo doseči s tem, da bi se Avstrija in Madžarska pridružili sistemu Male antante, kar sta ti doslej odklanjali, ker sta mislili, da se jima nudijo boljši izgledi iz Rima. Po nedavnih pogodbah pa je ta delitev izgubila svoje prvotno ostro obeležje in tako smatrajo Francozi sedaj zopet za ugoden moment, ko bi se dal njih načrt organizacije srednje Evrope izvesti. Na ta način bi bili seveda naposled onemogočeni nemški nameni, da bi se najprej absorbirali Avstrija in Madžarska, kar bi imelo za neizogibno posledico najprej invazijo na Češko in potem na Balkan.

—Sj—

DOMA IN NA TUJEM

V obrambo naše univerze

Nova medicinska uredba za vseučilišča je vzbudila močan odpor pri vsem dijaštvu. Po pravici. Kajti nova uredba pomeni za medicinske fakultete vseh univerz numerus clausus v novi obliki, uvajanje srednješolskih metod na univerzo in novo teptanje akademskih svoboščin. Z novim izpitnim redom, z dvojnimi doktoratom se podaljša in podraži studij medicine, ki se tako popolnoma onemogoča mladini slabše situiranih slojev, uvaja priganjaški sistem polaganja izpitov, kar bi bilo v škodo kvalitete in kulturnemu nivoju medicincev — bodočih zdrav-

nikov. S tem nasprotuje uredba tudi osnovnim interesom vsega ljudstva.

Nova uredba pa predstavlja tudi nov napad na edino slovensko univerzo, ko določa ljubljanski medicinski fakulteti samo štiri semestre ter ji jemlje peti semester, ki dejansko obstoja, ter predstavlja tako nov udarec za celotno zdravstveno službo v Sloveniji. V zvezi z novo tehnično uredbo, z osnutkom nove filozofske in ob nevdružni juridiki uredbi je nova medicinska uredba nov člen v napadih na osnovne študentske pravice, proti potrebam slovenske univerze in zahtevam vseh Slovencev.

Še nekaj o počitniškem domu v Šiljevici

Na drugem mestu priobčujemo popravek, ki nam ga je posla gospod predsednik mestne občine z ozirom na našo ugotovitev, da je pri zgradbi tega doma zmanjkalo kreditov. To našo trditve popravek potrjuje. Ne pojasnjuje pa onega, doslej uradno ne demantiranega poročila «Slovenca», da sta 14. II. t. l. potovala v Šiljevico predsednik dr. Adlešič in svetnik Tomažič, da ta dom, ki je zgrajen blizu Crikvenice in ki ga je vzdrževala baje skoro izključno mestna občina, pregledata in napravita red, ter odstranita odločen upliv nekaterih ljubljanskih dam na upravo doma. Vsekakor bi bilo zelo interesantno zvedeti pri tej priliki, kako se je tu stvar izvršila, ko sedaj mestna občina potrjuje, da ta dom še dolgo ne bo dograjen in kako to, da predsednik mestne občine dopušča, da «Slovenec» z neresničnimi vestmi dela zanj reklamo, pri tem pa blati narodno ženstvo.

Nevarnosti ni več!

Komunistične, namreč! Verjeti moramo vsi, saj to piše sam «Slovenec», ki pravi: «Danes vlada splošno prepričanje, da je komunizem v radikalni obliki ruskega boljševizma v Evropi doživel končni polom. Celotno se more reči, da ni boljševizem osvojil Evrope, ampak da je tako zvana »buržuazna« kultura Evrope premagala Rusijo.» — Zdaj bomo zopet lahko mirno spali!

Soglasen sklep

Glasi! «Upokojenec» je objavilo v svoji 3. številki naslednjo zanimivost: Soglasen sklep. — Iz ljubljanskega «Ujedinjenega železničarja» od 15. februarja objavljamo odlomek, ki je izšel pod prednim naslovom: «Naš parlament je v prvi polovici februarja po daljšem času zopet sprejel en soglasen zaključek. Naknadno s t. IV. 1936 se je povišal prispevek za nepredvidene izdatke naših narodnih poslancev od 50 na 100 Din dnevno. Poslanci dobivajo namreč poleg določenih poslanskih dnevnice po mesečno po 1500 Din za nepredvidene izdatke. Sedaj se je določil mesečni prispevek za izredne izdatke na 3000 Din ter se izplača diferenca tudi za nazaj, tako da bodo gospodje poslanci dobili za nazaj vsak po 18.000 Din.»

Aprilski vetrovi

niso povzročili le v naravi, temveč tudi v našem političnem javnem življenju precej zmede in pričeli obračati gotove plašče v povsem druge smeri, kakor pa so vihrali doslej. Vse se tako čudno spreminja, hladno je pa letos res še prav posebno, da si nekateri ne morejo pomagati drugače, kakor da obračajo svoj plašč po vetru, ki piha od koristne strani...

Sanacija bank

V Češkoslovaški je državna uprava pred kratkim izvedla sanacijo Osrednje banke nemških hranilnic, ki je bila v predvojni dobi ena glavnih nemških finančnih trdnjav na Češkem in je takrat tudi financirala ves šovinistični protičeški boj. Sedaj bi čehi imeli nedvomno dovolj razlogov, da bi pustili zavod

propasti, vendar tega niso storili, temveč so žrtvovali nad 400 milijonov za njegovo sanacijo.

Pri nas za sanacijo denarnih zavodov niso potrebne niti približno tako velike vsote, pa vendar nihče izmed poklicanih doslej še s prstom ni mignil za ozdravljenje neznosnih razmer. Obljubljenega pa je bilo že mnogo...

Zlati zaklad Rusije

Pretekle dni so prišli prvikelj v javnost podatki o zlatem zakladu Rusije, o katerem je Evropa doslej le malo vedela. Na londonski borzi se je poročalo, da znaša danes ta zlati zaklad 7 milijard dolarjev ali okroglo 320 milijard dinarjev, kar je sedemkrat več, kakor je znašal zlati zaklad carske Rusije leta 1914. Ta zlati zaklad pa narašča od leta do leta, ker Rusija vsako leto pridelava na novo za okroglo 400 milijonov dolarjev zlata.

Turški obisk v Beogradu

Da tudi balkanske države streme za pravo politiko miru in ureditve razmer, kaže obisk turškega ministrskega predsednika Izmeta Inenija in njegovega zunanjega ministra Ruždi Arasa, ki prihajata tudi za dolgo vrsto politikov na romanje v Beograd. Tam je bilo zadnje čase mnogo sestankov in toliko paktov, ki so bolj ali manj vplivali na zunanje politični položaj v jugovzhodni Evropi, da so smatrali sedaj tudi turški državniiki za potrebno, obvestiti se o teh dogodkih, na katerih je Turčija kot članica Balkanske zveze tudi močno zainteresirana. Turški ministrski predsednik se je v naši prestolici lahko prepričal, da so bile te pogodbe čisto v skladu z našimi obvezami in dosedanjimi prijateljskimi odnošaji do turškega naroda.

Naša kulturna slika. Vprašanje namestitve novih učnih moči je v Sloveniji večni problem. So pa ljudje, ki bi si radi lastili za narodno kulturo še prav poseben sloves ter poudarjajo radi, kaj vse so storili za narod in državo. Številka pa pove resnico: Od 1. decembra 1936 do 1. marca 1937 so v Sloveniji nastavili, reci in piši, dve učni moči, zapustilo jih je pa na katerikoli način učiteljsko službo 23. Namesto da bi vsaj številčno držali ravnotežje, če že ne na novo nastavljal, pa tudi tukaj padamo. Uboga naša kultura! Da pa ne bo zamere, povemo, da smo te podatke posneli po — «Slovencu». Potem bo že res!

Cene padajo, — to je parola režimskega tiska. Resnica pa gre svojo pot! Železarski kartel je sklenil povišati ceno surovemu železu za 20 par pri kilogramu, ceno žebelja in žici pa še posebej za 40 par za kilogram, tako da je skupen povišek 60 par za kilogram. S tem se stavbna delavnost gotovo ne bo poživila. Cene padajo, toda le delovnim silam!

Še ena sportna! «Hrvatski dnevnik» poroča o nogometni tekmi v Ljubljani med «Gradjanskim» in «Ljubljano» tole: «Moramo priznati Ljubljani, da je lepo mesto. Slovenski narod je narod z visoko civilizacijo, ali vendar — nešto

čali! Ljubljana ve, da je Ljubljana, a Zagreb ve, da je — hrvatski!» Ni posebno laskava ocena Hrvatov o Slovencih, na vsak način bi se pa lahko jasneje izrazili!

507 odgnancev, to se pravi, «de lomrznicev», je odgnale v svoje domovne občine odgonska postaja v Ljubljani letos v prvem četrtletju.

Dr. Milan Srškić, bivši ministrski predsednik in večkratni minister, je umrl 12. t. m. zjutraj v starosti 57 let v Beogradu, kjer je bil tudi pokopan na državne stroške.

Iz snežnega groba pod Storžičem so požrtvovalni reševalci pretekli petek izkopali 31letnega delavca v tovarni «Peko» Ladislava Kostanjevca, v nedeljo pa so ljubljanski turisti odkrili pod plazom truplo 16letnega kovaškega delavca v Globčnikovi fužini Vinka Lombarja. Sedaj leži v belem grobu še deveta žrtev Viljem Plajbes.

Minister za socialno politiko Cvetković je razrešil njihove funkcije predsednika in več članov Delavske zbornice za Slovenijo v Ljubljani, češ da so uradniki zavodov javnopravnega značaja. Čudno pozno prihajajo taka spoznanja...

Knez namestnik Pavle je sprejel v posebni daljši avdijenci prvega namestnika starešine Sokola KJ br. Engelberta Gangla. Kakor je znano, je bil Sokol že ponovno ostro napaden in preganjan s strani znanih nestrpnih iz kroga starih sovražnikov Sokola, med njimi tudi od nekaterih slovenskih «odličnikov»...

Cene mesa so se na zagrebškem trgu spričo naraščajočih cen živine občutno dvignile. «Slovenec» piše vsak dan, da draginja pojema in da nastopa raj na zemlji. Radi bi vedeli, za koga...

Letošnji pomladanski velesojem se bo vršil v Ljubljani od 5. do 14. junija. Zvezan bo z velikimi prireditvami in razstavami.

Celjska «Deutsche Zeitung» je prenehala izhajati.

Gradbeno ministrstvo izdeluje načrt zakona o elektrifikaciji.

Stavbna delavnost v Beogradu v letih od prevrata do letos kaže zelo zanimive številke: V tej dobi je bilo zgrajenih 6573 novih stavb s skupno 14.065 nadstropji. V teh hišah je eno- in dvosobnih stanovanj 11.900, ostalo so večja stanovanja in pisarne. Skupno število vseh prostorov v novih stavbah znaša 177.472, in sicer 59.316 sob, 22.001 kuhinja, 14.689 kopalnic, 28.877 stranišč in 2559 trgovskih lokalov. Centralna kurjava je instalirana v 515, električno dvigalo pa v 479 poslopih. Skupna zazidana ploskev meri 2.954.669 kvadratnih metrov, vrednost vseh novih stavb pa znaša 3.471.048.007 dinarjev. Kakor se vidi iz prednjih podatkov, Beograd intenzivno narašča ne le v širino, temveč tudi v višino in nosi v stavbnem pogledu rekord na vsem Balkanu.

Ministrstvo za železnice bo odkrilo spominsko ploščo vsem že-

lezničarjem, ki so izgubili življenje v vojnah od leta 1912. do 1918.

Banska uprava drinske banovine je potrdila odklop sarajevske policije glede razpusta «Ženskega pokreta» v Sarajevu, češ da je društvo s svojim poslovanjem prekoračilo v pravih določeni delokrog.

Zaščito ptic-pevk je odredilo ministrstvo za gozdove in rudnike, ki je prepovedalo najstrožje vsak lov na ptice pevke, kakor tudi vsako uničevanje njihovih gnezd, jajčec in mladičev.

Rumunski kronski svet je odzval knezu Nikolaju vse njegove predprave in ugodnosti, ki jih je imel kot član kraljevskega doma, ker se ni hotel odreči svojega morganatičnega zakona z neko navadno državljanko.

Sovjetski poštni minister in bivši šef zloglasnega GPU Jagoda je bil nepričakovano odstavljen in aretiran. Baje se bodo v zvezi s tem izvedele silno zanimive afeze. Istočasno je bilo aretiranih tudi nad 300 vodilnih funkcionarjev sovjetske vrhovne uprave.

Mnogoštevilni incidenti med španskimi nacionalističnimi bojnim ladjami in angleškimi trgovskimi parniki so povzročili v vsej Angliji veliko razburjenje in ogorčenje. Nekaj angleških ladij so španska nacionalistična letala tudi bombardirala. Odslej bodo vse angleške trgovske ladje v španskih vodah spremljale angleške bojne ladje in podmornice.

Tudi Nemčija si nabavlja zadnje dni na največjih svetovnih tržiščih ogromne zaloge žita za tako zvano »železno rezervno«. Vse države sumljivo kupijo žitne zaloge, le pri nas se ničesar ne bojimo in tudi ne skrbimo za jutrišnji dan, ker pač vodimo »z vsemi in za vsako ceno miroljubno politiko«, kakor se vsak dan hvali režimski tisk.

Varšavska policija je prepovedala vsako nadaljnje delovanje «Lige za človeške in državljanske pravice». Društvo za zaščito živali za enkrat še niso razpustili. Katoliška stranka, ki ima odločilen vpliv v vladi, žanje lovrike izredne slave. Pri nas tudi...

Monopol za prodajo petroleja in ostalih naftnih derivatov je uvedla pruska vlada, ki hoče tako preprečiti nadaljnje diktiranje cen teh proizvodov s strani bencinskih kartelov.

V vseh berlinskih katoliških cerkvah je bilo prebranih dvojne škofskih pastirskih listov, ki protestirata proti naredbam vlade, da šolske mladine nihče ne sme siliti v cerkev in da otroci katoliških staršev ne smejo obiskovati otroških vrtcev, ki jih vodijo redovnice.

Za angleške slavnosti ob priliki kronanja so angleški trgovci s krznom nakupili v Rusiji ogromne množine kožuhovaline. Samega hermelina so nabavili za več kakor pol milijona dolarjev.

Nove grške pisemske znamke s sliko kralja Jurija II. so prišle te dni v promet.

Pišejo nam...

Inventarizacije v ljubljanski občini

Srečna Ljubljana, — kaj vse ti bo rešila sedanja uprava, ki je res pravi blagoslov za mesto. Novi gospodarji so rešili vprašanje brezposelnosti tako temeljito, da danes v Ljubljani sploh ni brezposelnosti, rešili so vprašanje korupcije še temeljiteje, tako, da vladata danes na magistratu največja poštenost in ne-sebičnost od najvišjih do najnižjih, rešili so dalje pasje vprašanje v Ljubljani tako, da bodo vsi psi porčali, rešili so tudi socialno vprašanje z ustanovitvijo Višjega socialnega sveta in z ustavitvijo podpor najbolj potrebnim, končno pa so sedaj kot vrhunec vsega naredili še inventar vsega premičnega premoženja mesta Ljubljane.

Oj, ti presrečna Ljubljana, kako lepi časi se ti še obetajo! A vendar, kaj poreče k takemu zanikrnemu gospodarstvu bivše mestne uprave — sedanji zaupnik in najožji svetovalec gospoda predsednika ter bivši načelnik gospodarske urada, ki je bil vedno tako ponosen na svoje vzorno gospodarstvo?! Ali gospod predsednik tu ni tistega mnenja, kakor sicer tako rigorozno pri drugih, da bi moral g. direktorja staviti v disciplinsko preiskavo zaradi zanikrnega poslovanja kot dolgoletnega načelnika gospodarske urada?! Ali je pa morda g. predsednik prepričan, da je tozadevni članek v «Slovencu» le puhla reklama, s kakršnimi polni sedanja uprava predale časopisov, — kar je sicer tudi naše mnenje. Zelo bi nas veselilo, da nam g. predsednik tudi tozadevno pošlje v svrhu pojasnila primeren popravek.

Samouprava

Vprašanja in odgovori

Vprašanje: Občina T. je predlog občine M., da se prizna K. J. in njegovemu sinu H. domovinstvo v občini T., odklonila iz razlogov:

K. J., oče H., je bil rojen v vasi Br. l. 1874.; ta vas je takrat spadala pod občino M., radi tega je bil K. J. pristojen v občini M. Leta 1912. pa je bila vas Br. priključena občini T., ki pa ni z nobenim sklepom imenovanega K. sprejela v svoje članstvo.

Občina M. pa zavzema sledeče stališče:

Ob spojitvi vasi Br. iz občine M. z občino T. leta 1912. so vsi prebivalci vasi Br. prišli pod okrilje občine T., tako tudi imenovani K. J., ki pa takrat ni bil doma, ampak v Nemčiji. Da je občina M. v letu 1925. priznala K. J. domovinstvo, s tem se to ne drži, ker se je to zgodilo zaradi tega, ker ni bilo občini znano, iz katere vasi je K. J. in je bila mnenja, da je iz vasi l. pri M. Ker je sedaj ugotovila, da je K. J. in njegov sin H., ki je bil sicer rojen v Nemčiji leta 1911., pristojna v občino T. — Prosimo za pojasnilo, katero stališče je pravo?

Odgovor: Stališče občine M. je pravilno in v zakonu utemeljeno, stališče občine T. pa je brez zakonske osnove. Domovinstvo oziroma občinsko članstvo očeta K. J. in njegovega sina H., je treba v tem primeru presojati še po § 3. in § 4. avstrijskega zakona o domovinstvu z dne 3. decembra 1863., državnega zakona številka 105. Prvi odstavek § 4. se glasi:

«Kadar se občina združuje v dve ali več občin, ali kadar se del občine vdruži okolišne druge občine, takrat je treba osebe, ki imajo v tej občini domovinsko pravico, kakor tudi vse tiste, ki se glede domovinske pravice po njih ravnaajo, odkazati kot domačince tisti občini, ki je posestnica sveta, na katerem so te osebe stanovale ob razdružitvi, oziroma v vdružitvi; ako v tem času niso več prebivale v občini, pa na katerem so stanovale poslednjič pred svojim odhodom iz nje.»

Predpostavljamo, da je oče K. J. res neposredno do svojega odhoda v Nemčijo bival v vasi Br. Po omenjenem zakonskem določilu se mora pri presoji občinskega članstva K. upoštevati, kakor da bi K. še vedno bival na ozemlju vasi Br. oziroma da tam biva, vsaj dokler se ne vrne v Jugoslavijo. K. si je torej ohranil načeloma občinsko članstvo v tisti občini, kjer ga je imel do svojega odhoda v Nemčijo; v isti občini pa imajo članstvo tudi njegova žena in vsi otroci, četudi so se rodili v Nemčiji, torej tudi sin H. Ta občina bi bila občina M., če bi med tem ne nastale izpremembe njenih mej.

Ker je bila leta 1912. vas Br., kjer si je K. ohranil svoje bivališče za namene občinskega članstva po § 4. omenjenega zakona o domovinstvu, izločena iz občine M. in priključena občini T., je z istim dnom, ko je ta izprememba občinskih mej postala pravnomočna, postal K. J. in njegova družina, torej tudi njegov sin H., član občine T. In to članstvo ima dejansko še danes. Na tem dejstvu ne izpremeni ničesar tudi okolnost, da je občina M. izdala pozneje pomotno potrdilo o občinskem članstvu. Pač pa mora občina M. poskrbeti, da se to pomotno potrdilo razveljavi.

Šolska oblast v Zgornji Avstriji

je pozvala starše, naj otrokom za šolske knjige dajejo nahrbtnike torbe oziroma nahrbtnike, ne pa aktovk, ker je zdravniška preiskava ugotovila, da povzročajo nošenje težkih aktovk skrivljenje hrbtenice.

Bogati berači

Nekdaj, v tistih boljših časih, je bilo tako, da so se ljudje veselili, ko pride spet prvi v mesecu. Pa bo spet denarja, pa se bo plačalo, pa kaj kupilo itd. A kdo ima dandanes še kaj veselja nad prvim? Mar naj ga bo vesel državni uradnik? Prvič je sploh vprašanje, ali bo prvega prejel plačo, drugič pa, čim jo je prejel, je že tudi skopnela ko sneg na soncu in je siromak prvega istotam, kot je bil zadnjega.

Ali naj se veseli prvega hišni gospodar, da bo potegnil najemnino, ko itak ve, da je ne bo? In kaj šele ti soči tistih, ki so brez zaslužka; ti se bojijo prvega ko pekla, saj bo treba plačati to in ono, a s čim boš plačal, ko nimaš nič!

Torej ga skoraj ni malega človeka, ki bi bil prvega vesel. Vesela ga je kvečjemu davkarija, ker zapade spet v plačilo ta ali oni obrok kake davščine. Toda, kar je za davkarijo veselje, to je, kakor znano, za ves ostali svet žalost.

Pa nam neki pravljicarji pripovedujejo, da kriza pojema. Če bi bilo res tako, tedaj bi vendar moralo biti danes kaj več denarja med nami. A ga je le od dne do dne manj. (Zato pa je vedno več taks in trošarin.) In slej ko prej ugibljejo ljudje: kam neki gre denar? A nihče ne more razrešiti te uganke.

Je hodil lansko pomlad ob tem času neki nov preok po deželi, na široko odpiral usta in oznanjal, da bo na jesen prišlo denarja ko toče. (Toča je res prišla, denar pa ne.) Ampak od vseh velikih prerokb tistega možica, so si ljudje prerokbo o denarju

najbolj zapomnili in se seveda veselili. No, kakor rečeno, minila je jesen, minila je zima, zdaj je tu nova pomlad — o denarju pa še vedno ni ne duha ne sluha. Zda pa ljudje ugibljejo, katero, jesen je prav za prav mislil tisti možiček?

Ni nič s prerokbami. To so vendar obljube, ki delajo samo dolgove.

Mi je pravil znanec, kako je nekoga zimskega dne hodil tam po rovtah nekje nad Kamnikom in je mimogrede stopil v neko kmečko hišo, da se malo pogreje. Revščina, ki jo je videl tam, mu je težko legla na dušo. Nedelja je bila, družina pa je imela za kosilo — nezabeljen fižol in pa suhe hruške. Hrana, ki bi nas enemu kratkomalo zabetonirala drobovje. A otroci na peči so se potem med seboj še hvalili: «Danes smo pa dobro jedli, ker je mamin god!» In ko je tujez iz svojega termosu godovnici nalil v skodelico črne kave, tedaj so se ženski udrle solze veselja, — že dolgo, tako je dejala, ni pila prave in s sladkorjem oslajene kave!

Pri odhodu, mi je pravil moj znanec, sem hotel podariti otrokom nekaj dinarčkov, a nisem imel drobiža. Pa sem poslal dečka po vasi izmenjati 20 dinarski kovanec. Dečko je letal od sosed do sosed, a nikjer mu niso mogli izmenjati. Vsa vas — menda kakih 15 hiš — skupaj ni premogla 20 dinarjev!

Pred nekako 14 leti je nekdo, ki je bil takrat finančni minister, izustil krilatico o bogati Sloveniji. Ko je namreč zahajal v naše kraje na lov, je videl tu čedne hiše, čedno oblečene ljudi in to in ono, kar ne izgleda ravno preveč beraško.

Ampak tako vara videz. Slovenija izgleda v primerjavi z nekimi dru-

gimi kraji bogata, toda ljudje v njej so revni, da bi se jih kamen na cesti usmilil. Vsekakor bi bilo za Slovenijo boljše obratno: da bi izgledala beraško, zato pa imela bogate ljudi. V stari Turčiji, pravijo, je bilo nekoč tako, da so bogatini hodili okoli razcapani; s tem so se nekako zavarovali pred izterjevalci davkov. A pri nas je tako, da tudi raztrgana obleka ne bi zaščitila pred davkarijo. Zato hodimo rajši spodobno oblečeni, kolikor še moremo... Pep

Za grudo in dom

Klajno apno za živali.

Pri nas imamo mnogo krajev, kjer je v zemlji premalo apna in ga zato občutno primanjkuje tudi vsemu tamkajšnjemu rastlinstvu. Apno pa je važna redilna snov tudi za živali. Pomanjkanje apna v rastlinski hrani ovira njihov razvoj, kar se pokaže predvsem v kosteh, ki postajajo šibke in lomljive. Najbolje je, da dobivajo živali apno v krmilih samih. Obilo apna je v dobrem sladkem senu, v detelji, v sočivju in oljnih tropinah. Če nam primanjkuje tovrstne krme, dodajmo živalim obenem s krmili klajno apno, ki ga potrebuje okrog 500 kg teža krava približno po 1 kg na mesec. Obenem pa naj se živali dobro gibljejo, ker potrebujejo za dobro prebavo klajnega apna mnogo kisika, ki ga je

seveda še največ v svežem zraku. Tudi prašiči, katerim pokladamo največ tekočo hrano, potrebujejo apno, ki prav ugodno deluje na prirastek žive teže. Apno je naposled potrebno tudi kokošim, katerim ga dajemo v obliki zdrobljenih jajčnih lupin in dobro zmletega čistega zidnega ometa. Pomanjkanje apna povzroča posebno pri mladih živalih veliko škodo. Slabo razvita okostnica, krive noge in vleknen hrbet, — vse to prihaja od tega. Apnenih snovi potrebujejo tudi breje živali. Da bomo imeli v bodoče tudi v krmilih dovolj te, za rast prekoristne snovi, gnojimo travnike, pašnike in njive med drugim tudi z apnom.

Snaženje živine.

Govejo živino moramo v vseh letnih časih, predvsem pa pozimi, redno snažiti in odstraniti s kože ves neprijeten prah, prhljaj in odpadlo dlako. Pri rednem snaženju živine ostanejo kožne luknjice odprte, s čimer se pospešuje redno kožno dihanje živali. Z rednim snaženjem dražimo tudi kožno živčevje, s čimer pospešujemo kroženje krvi. Redno snaženje je nadalje uspešno sredstvo proti ušem in drugim kožnim nadležnostem. Redno snažena živina je navadno na zunaj prav lepa in čedna, na

znotraj pa zdrava ter ji tudi krma silno tekne. K vsemu temu spada še snaga in čistota v hlevu samem, zlasti spravljanje gnoja, odtok gnojnice in zadostno nastiljanje.

Kako raste človeško srce.

Skrbno in natančno, seveda pa tudi naporno in dolgotrajno proučevanje učenjakov in zdravniških kapacitet je dognalo, da raste človeško srce najbolj v prvem in drugem letu starosti. Velikost srca, kakor je razvito v novorojenčku, se podvoji do konca drugega leta. Od drugega do sedmega leta zraste srce le prav malo. Šele po preteku teh petih let se obseg srca podvoji. Do 15. leta je rast srca zopet malenkostna in se srce v teh sedmih letih poveča komaj za dve tretjini svojega obsega. V 20. letu je srce za dve tretjini večje, kakor pa je bilo pred petimi leti. Pozneje raste srce zelo počasi do 50. leta, nato pa začne zaradi starosti velikost srca polagoma pojemati. Zanimivo je dejstvo, da je v otroški dobi srce pri obeh spolih enako, pozneje pa se močnejše razvija pri dečkih. Srce odrasle ženske je za 25 do 30 kubičnih centimetrov manjše od moškega.

Posvetovalnica

za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko Besedo“, se lahko brezplačno posluži naše posvetovalnice, kjer dobi informacije:

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitev;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socialnih dajatvah; skratka
- o vsem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socialne ali gospodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgovor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din

Dopise pošljite na naslov:
„SLOVENSKA BESEDA“
Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

LINOLEJI
VSEH VRST

NAJPOPOLNEJŠA OBLOGA
TAL

MANUFAKTURNA
VELETRGOVINA

F. KS. **SOÚVAN**
MESTNI TRG 24

Enosobno stanovanje

išče v Ljubljani ali v bližnji okolici za maj ali junij miren zakonski par, siguren plačnik.

Ponudbe z navedbo cene na upravo „Slovenske besede“ pod „Dober plačnik“.

Oglašujte v
„Slovenski besedi“

Udobno se počutite v prenovljenih lokalih staroznane
gostilne „LOVŠIN“
v Gradišču št. 13 (pri dramskem gledališču.)

Postrežba je izborna, vina so pristna in naravna. Pivo je vedno sveže. S hrano bodo abonenti kot ostali gosti v vsakem oziru zadovoljni.

Trapistovski sir kg Din 16.—
ČERNE OSKAR Sv. Petra cesta štev. 35.

HLEBŠ JAKOB

družba z omejeno zavezo

L J U B L J A N A

Cankarjevo nabrežje št. 21

Telefon 30-70

Sobo in črkoslikartvo in pleskarstvo

Solidna izdelava. Za vsa izvršena dela jamčimo

— Zmerne cene —

Za promenado in šport
kamgarn
in ševijot

A. Žlender

Ljubljana, Mestni trg štev. 22

Največja in najlepša izbira:

Gostilna „ŠTRAJZEL“

ZAHVALA

Vsem, ki ste našega dobrega očeta, gospoda

JOSIPA TURKA

podjetnika, častnega meščana ljubljanskega in organizatorja gasilstva

spremili do groba, sočustvovali z nami ali njega spomin počastili drugače, bodi izrečena naša globoka zahvala.

Posebno zahvalo dolgujemo Sokolu I. na Taboru in prostovoljni gasilski četi Ljubljana - mesto za častno stražo in spremstvo, častiti duhovščini z gasilskim kuratom kanonikom g. dr. Mihaelom Opeka na čelu za opravljene duhovne obrede. Starosti Sokola I. inž. Ladislavu Bevcu, ministru n. r. dr. Albertu Kramerju, podpredsedniku mestne občine ljubljanske dr. Vladimirju Ravniharju, bivšemu županu dr. Dinko Pucu, dalje podstarešini gasilske zajednice dravske banovine Konradu Golograncu, odposlancu obrtniškega društva Milku Krapežu, glavnemu tajniku Gasilskega saveza kraljevine Jugoslavije inž. Šolu, poveljniku gasilske čete Ljubljana - mesto Stanku Pristovku, ter končno bivšemu podstarešini gasilske zajednice Antonu Cererju za iskrene poslovilne govore.

Zahvaljujemo se dalje Gasilski zajednici dravske banovine in vsem njenim edincam, članom sokolskih društev ljubljanske župe, odposlancem slovenskega lovskega društva in zmajevskega stega Skavtov za številno spremstvo in počastitev, pevcem Hubadove župe in šefu letalskega centra. Dalje zastopnikom vojaške in politične oblasti ter mestne občine ljubljanske. Predstavnikom naše javnosti, političnih, nacionalnih, gospodarskih, humanitarnih, stanovskih, kulturnih in narodno - obrambnih organizacij in ustanov, katerih vseh nam je imenoma nemogoče naštet.

Končno gg. zdrav. dr. Rusu in dr. Krajcu ter čč. sestram usmiljenkam. Vsem prijateljem in znan-
cem, vsem Vam za poklonjeno mu krasno cvetje. Vsem brez razlike — ponovno naša globoka zahvala.

V Ljubljani, dne 10. aprila 1937.

RODBINA TURKOVA

Umrl nam je danes zjutraj naš ljubi, dobri mož,
oče, brat in stric, gospod

MIHAEL VLAJ

trgovec

Pogreb blagega pokojnika je bil v četrtek,
dne 15. aprila t. l. ob pol 15. uri izpred njegovega doma, Gradišče 8a, na evang. pokopališče.

LJUBLJANA — VADARCI, dne 16. aprila 1937.

Žalujoci